

הלכות פסח סימן תנ

ביאורים ומוספים

הנאה, ולא נאסר מצד ירוצה בקיומו של החמץ כנוכח כאן לגבי השכרת כלי, שלגבי תנור אין לאסור מחמת טעם זה, שהרי גם אם ישפך החמץ לא יתבקע התנור.

אולם הביי (כאן) יישוב באופן אחר, שגם אם יפול התנור לא יפסד החמץ לגמרי, וביאר המאמר מרדכי (סי' ז) שהביי ביאר באופן אחר את ענין ירוצה בקיומו לגבי השכרת כלי, שמה שרוצה בשלמותו של הכלי נחשב גם כרצון שהחמץ לא יפסד על ידי הבקיעה, כיון שאם יבקע יפסד החמץ, ולפי זה לכאורה ניתן היה לומר כן גם לגבי תנור, והיינו מה שכתב הביי שלגבי תנור לא יפסד החמץ לגמרי, ולפיכך אינו נחשב כרוצה בקיומו, וכן כתב גם החזו"א (יו"ד סי' מו סי' ח) בביאור מה שנחשב משכיר כלי לבישול חמץ, כרוצה בקיומו של החמץ.

וכן לגבי הנחת היטים השייכות לנכרי ולעוסות ברוק, על גבי המכה, שהתיר במשני' לקמן (סי' תסו סי' א) ככל הנאה שלא כדרך שהתירוה במקום חולי, כתב שם, שמי' כשאפשר להניח היטים שריכבן כמי פירות שאינם מהמיצים, אין נכון להניח היטים שריכבן ברוק המחמץ, ובטעם הדבר כתב בשע"צ שם (סי' ה), שהרי רוצה הוא בקיומו של החמץ.

וליתן מונחת של חמץ קודם הפסח לעבדו נכרי שמונותו עליו, ולומר לו שיחזיקם כל ימי הפסח, כתב לעיל (סי' תמה סי' ט) שאסור, שהרי רוצה הוא בקיומו של החמץ.

וכן לגבי דבר החשוב לבעליו, כגון גרעין חיטה שלתתוהו במים וכתבו עליו בכתב אומנות את הפסוק 'ארץ חטה ושעורה וגו', ובהגיע פסח רוצה בעליו להפקירו ולהניחו במקום משומר בשוק באופן שלא ימצאנו אדם, וכוחו לחזור ולזכות בו אחר הפסח, כתב הפרי"ח (סי' תסו סי' ט ד"ה והשבת) שאסור להשתיחו, כיון שהוא רוצה בקיומו של החמץ [בנוסף למה שצידד שם שהעושה כן עדיין יש עליו חובת בעור].

וכן לענין חלה של אדמור' וכדו', החשובה מאד לבעליה, כתב בשו"ת ערוגת הבשם (או"ח סי' קיב) שלא מועיל למוכרה לנכרי, כיון שרוצה בקיומו של החמץ [אולם יש לדון שבאופנים אלו אין לו רווחים מהחמץ אלא רק מניעת הפסדו, ואם כן דינו תלוי במה שהבאנו בביה"ל לעיל (סי' ד"ה אסור), האם אופן זה נאסר מצד ירוצה בקיומו].

והרוצה בקיומו של הדבר האסור כדי לקיים מצוה, כגון ליטול לולב של עבודה זרה לצאת בו ידי חובה, דעת החזו"א (בת"י הגר"י קניבסקי עבודת מתנה על מ"ט עבודה זרה עמ' לח, זכרון שאול ח"א סי' ב אות ה) שאין איסור משום ירוצה בקיומו אלא כשמשתמש בדבר או נהנה ממנו, וכיון שהנאת מצוה אינה נחשבת כהנאה, שהרי 'מצוות לאו ליהנות ניתנו', אין איסור בדבר מצד ירוצה בקיומו [ולכך הוצרך רש"י בסו"ב (לא, ב ד"ה לא יטול) לפרש שהדבר אסור מצד מאיסות לגבוה].

[משנ"ב סי' טו]

דָּאָסוֹר גַּם גַּבֵּי תְּמוֹד לְהִבִּיא עֲלֵיו תְּמַץ⁽³⁹⁾.

(89) ולהשכיר את עצמו לנכרי כדי לאבד חמץ [כגון שרוצה לשכור חביות של בירה משום פחד השלטון], כתב בשו"ת פרי יצחק (ח"א סי' טז) שהדבר אסור, הן מצד שמשכיר מאיסור הנאה, הן מצד שרוצה בקיומו של החמץ, ואף על פי שלגבי יין נסך התיר השו"ע (יו"ד סי' קלג סי' ז) להשכיר את עצמו לנכרי כדי לשבור חביות של יין נסך, ואף הוסיף שתבוא עליו ברכה כיון שהוא ממעט בכך את התיפלה, שונה יין נסך שהרי יש מצוה לאבד עבודה זרה ומשמשיה 16 המשך במילואים עמוד

[משנ"ב סי' טו]

פֶּתַח דְּאֵין הַיְשָׁרָאֵל מִכֵּן שֶׁחֲזִיק לֹו טוֹבָה, שְׂרִיטָה⁽⁸⁵⁾.

(85) והוסיף המג"א (סי' י) לבאר, שכל הנאת איסור הבאה לאדם באופן שאינו יכול להבדל ממנה (כיון שצריך לפורקה משום צער בעלי חיים), ונס אינו מכויף ליהנות ממנה, אין צריך לפרוש ממנה, כמבואר בגמרא (פסחים כה, ב).

[ביה"ל ד"ה אסור]

עַן פְּחָקֵי יַעֲקֹב וּבְמִקְוֵי־חַיִּים⁽⁸⁶⁾.

(86) שהחך יעקב (סי' יב) כתב, שאסור גם במשאלו, והמקור חיים (ביאורים סי' ו) צידד להחיר במשאלו, ומשום שכל הטעם לאסור הוא מצד שנהנה בקיומו של החמץ, והיינו דוקא כשבאה לו הנאה חיובית על ידי החמץ, כגון במשכיר [שאם יתבקע הכלי יפטר הנכרי מלשלם לו את דמי השכירות, כמבואר בש"ך (הור"מ סי' שט סי' א), ואם כן על ידי קיומו של החמץ באה לו הנאה מחדשת היינו דמי השכירות], אבל כשמשאלו מותר, מפני שהוא רק מונע את הפסד הכלי על ידי החמץ, ואינו אלא כ'מברוח אר"י על ידי החמץ, ולמעשה כתב המקור חיים שם (חידושים סי' יא) שמי' הדבר צריך עיון.

והביא המקור חיים (ביאורים שם) ראייה לסברתו, ממה שמותר לקבל אחריות על המצו של נכרי בבית הנכרי [כמבואר במשנ"ב לעיל (סי' תמ סי' ז)], ואף על פי שהוא רוצה בקיומו, שהרי אם יופסד יתחייב לשלם, ובהכרח שכשאיין הנאה מחודשת על ידי החמץ אינו נאסר מצד ירוצה בקיומו, עוד הוכיח כן ממשמעות דברי הרשב"א (שו"ת ח"א סי' קעז) שהובאו ב"י לעיל (סי' תמ), שאין איסור לשמור לנכרי את המצו אלא כשמקבל שכר, וכן ממה שהוצרך המג"א (כאן, סי' י) לבאר שמה שנאסר לקנות חמץ לנכרי מצד ירוצה בקיומו, היינו כיון שהנכרי מחזיק לו טובה על כך [ראה מה שכתבנו במשנ"ב לעיל (סי' בא)].

ואף שלגבי יין נסך כתב השו"ע (יו"ד סי' קלג סי' ז) שגם בחינם אסור לשמור עליו, והיינו משום שרוצה בקיומו שלא יפסד, ביאר המקור חיים (שם) ששונה איסור ירוצה בקיומו שנאמר לגבי יין נסך ועבודה זרה מאיסור ירוצה בקיומו שבשאר איסורים, שכן לגבי יין נסך ועבודה זרה טעם האיסור הוא משום שהישראל מצווה לבטל עבודה זרה ומשמשיה, וכמו שכתב רש"י בע"ז (סד, א ד"ה רבנן), ולכן אסור לקיימה גם כשאין לו הנאה מהדבר אלא רק הצלה מהפסד או מצער, מה שאין כן בשאר איסורים אין האיסור אלא מחמת ההנאה שבאה לו מהדבר, ודבר זה אינו נחשב הנאה, וכסברת המקור חיים כתב גם החתם סופר (שו"ת או"ח סי' קעז), לגבי מה שהוצרך המג"א לעיל (סי' תמח סי' ה), מובא במשנ"ב שם סי' כא) לבאר את הדין שכתב השו"ע שם (סי' ג) שלא מועיל ליתן חמץ לנכרי קודם הפסח בימתנה על מנת להחזירו, שהוא משום חומרת איסור חמץ, ולא כתב המג"א שנאסר משום שהוא רוצה בקיומו של החמץ שלא יאבד [שאם יאבד הרי יפטר הנכרי, או על כל פנים יצטרך לילך עמו לדין], וביאר החתם סופר, שמצד ירוצה בקיומו של החמץ יש לאסור רק באופן שיש לו רווח על ידי החמץ, ולא כשרק רוצה שלא יפסד את הקרן.

[משנ"ב סי' טז]

[שֶׁאֵם יִשְׁפֹךְ הַחֲמֵץ בְּשֶׁעָה שֶׁהִפְלִי עוֹמֵד עַל־גַּבֵּי הָאֵשׁ וַיִּפְקַע הַכְּלִי⁽⁸⁷⁾], וְהָרִי הוּא קְנֻקָּה מִן הַחֲמֵץ⁽⁸⁸⁾.

(87) ועל פי ביאור זה, יישוב המג"א (סי' יא) מדוע לגבי השכרת תנור לנכרי (שו"ע לעיל סי' ד) הוצרכו לאסור מצד משכיר באיסורי

מילואים הלכות פסח סימן תנ המשך מעמוד 72

41) שכתב בטעם הדבר שאסור להשכיר כלי לנכר, שכיון שהכלי בלוע מחמץ, אסור ליהנות ממנו, ולכן אסור להשכירו. וביאר החזו"א (יריד סי' מו סי' ה') שאף לפי טעם זה האיסור הוא מצד מה שרצה בקיומו של החמץ, והיינו שרצונו בקיום החמץ הבלוע בכלי.

42) שם (כלל קכד סי' יז) ביאר בטעם האיסור, שכיון שהרבר עומד לצורך דברי מאכל, כשמוכרו לנכרי הנכרי משתמש ונהנה מהדבר נחשב שגם הישראל נהנה נוסברא זו כתבה המג"א (כאן סי' יב) והביא ראיה מהדרין שהובא בשו"ע לעיל (סי' תמח סי') שאסור להאכיל חמץ אפילו לבהמת הפקר, והיינו שאסור להנות אחרים באיסורי הנאה.

מהעולם, מה שאין כן לגבי חמצו של נכרי שאין מצוה לבערו מהעולם.

[משנ"ב סי' כח]

שקרי נהנה רק מגויי הפלי ולא מקלוצ' (40).

40) וכן לענין מאכל שהתערב בו חמץ, כתב לעיל (סי' תמז סי' ג) שאף שכתב הרמ"א שם (סי' א) שצריך לשרוף את כל המאכל, מינו באופן שיש הפסד גדול מאד, אין צורך לשרפו, אלא ימכרו לבד מדמי האיסור שבו. וכעין זה כתב גם לקמן (סי' תסז סי' מב).

[שנה"צ סי' נ]

פקדניא שניה שפטר (41) וכן פסק מ"אדמ" (42).

הלכות פסח סימן תנא המשך מעמוד 74

וכן אדם שמוכר את כליו לאחרים, כתב בשו"ת מהרש"ם (שם) בשם קיצור של"ח, שיכול להגעיל כלי חלבי או בשרי [וראה הערה הבאה בעיקר טעם המנהג].

[שנה"צ סי' נג]

לקמן סימן תסז, פקדניא דת"מ סעיף קטן יא (43).

19) שם כתב בטעם שנהגו העולם איסור בזה, שאם היה אפשר להגעיל כלים מבושר לחלב, לא היה אדם מחזיק אלא בלי אחר בלבד, ומשתמש בו בין למאכל חלב ובין למאכל בשר על ידי הגעלה ביניהם, יש לחוש שמה יטעה וישכח מה היה השימוש האחרון שנעשה בכלי, וישתמש בו בלא הגעלה. ובשער המלך (פ"ד מדה"י יום טוב ה"ח) כתב בטעם המנהג, שיש לחוש שמה יבואו להגעיל את הכלי כשהוא כן יומו.

אכן, להגעיל כפות חלביות שנתערבו עם כפות חרשות [או פרווח] ולהשתמש בהן למאכלי בשר, כתב בשו"ת אגרות משה (יריד ח"א סי' מד) שמותר, ואף כשרוב הכפות הן חלביות [שאין כטלות ברוב], שכיון שעיקר החשש הוא שמה ישתמשו בכלי אחר הן למאכלי בשר והן למאכלי חלב על ידי הגעלה יבואו לכלל טעות, אין לחוש לזה כאן, שהרי אין מתירים לו לעשות כן אלא במקום שנתערבו.

ולהגעיל כלי חלבי כדי להשתמש בו עבור מאכל פרווח, כתב בשו"ת מהרש"ם (ח"ב סי' רמא) בשם הא"א (מבוטשטאש) שמותר, והוסיף, שגם אם ירצה לאחר זמן להופכו לבשרי, רשאי לעשות כן. ובשו"ת שבת הלוי (ח"ט סי' קסח) הוסיף, שמותר אף להגעיל כלי חלבי לפרוח ולהיפך באופן תמידי, על כל פנים במקום הצורך, כיון שגם אם יטעה וישכח מה דינו של הכלי, הרי לא ישתמש בו באיסור, ומשום כך אין בכוחנו לאסור הגעלה זו. מאידך, דעת דה"י קרליץ (חוט שני פסח פי' סי' ד) שאף הגעלת כלי חלבי כדי להשתמש בו למאכל פרווח אסורה, כיון שמטרת הגעלה זו היא לבשל בו את המאכל הפרווח ולאוכלו עם בשר.

כישו חשש שמא יסתם, דעתו (ספר הגעלת כלים פי"ג הע' קכז) שלא ישתמש בו במים חמים, מפני שבשיתמלא במים חמים תצא הפליטה מהחרט והיבלע בכלים, וכן דעת הגר"י ו"ס (שם).

16) וכן בכל כלי שאינו עלול להתקלקל אלא לקול מועט, כתבו המגן האלף (סי' ג) והפ"א (סוף סי' תנב, תחלת קיצור דיני הגעלה) שאין לחוש שמא יחסר על הכלי, וכן כתב בשו"ת אמרי ישר (ח"ב סי' קמד), והחזו"א כתב (אוי"ח סי' קכ סי' ב) שכלי ארמה גרושים מכלי חרט, לא מועילה להם הגעלה כשם שאין הגעלה באוכלין, וכן כתב היד יהודה (יריד סי' טט פי' הארוך סי' פא בסופו ד"ה והנה מתוך), וביאר, שמה שכתב השו"ע להלן (סי' טז) שמרעילה הגעלה בכלי אבן, כוונתו באבן שנשארה כמו שד"א, ולא באבן שנכתשה וגיבלו אותה.

מאידך, דעת הגר"ש אלישיב (סידור פסח כהלכתו פי"ט הע' ז) הגרש"ז איערבך (הלכות שלמה פסח פ"א סי' כ"ד) שיש לנהוג למעשה כדעת המשגיב, וכן הביא בשו"ת אבן ישראל (ח"ו סי' כא) שמשמע מלשון הראשונים, הוסיף הגרש"ז איערבך (שם דבר הלכה ארת ה), שלפ"כ אפשר להכשיר שיש העשוי משחיקת אבנים [שיש קיסרין] על ידי הגעלה [וראה דרכי תשובה סי' קבא סי' כה].

[משנ"ב סי' טז]

אף העולם נהגו אסור ב"ה (46).

18) ובשעת הדחק, כתב הפ"מ (סי' תנב סי' ג) שנראה שמותר להגעילם אף לכתחילה.

ואם עבר והגעיל כלי חלבי, והשתמש בו לבישול מאכל בשרי, כתב בשו"ת מהרש"ם (ח"ב סי' רמא) שבדיעבד לא נאסר הכלי, וכן מבורר בשו"ת אגרות משה (יריד ח"א סי' מד) שלא נהגו אלא שלא להגעיל כלים אלו לכתחילה, אך לא שלא תועיל ההגעלה.

וכלי חלבי ששהה י"ב חודש בלא שימוש, כתב בשו"ת מהרש"ם (שם) בשם בעל הא"א (מבוטשטאש) שמותר לכתחילה להגעילו ולהופכו לבשרי, וכן להיפך.

הלכות פסח סימן תנא המשך מעמוד 76

שהרי כל שיכול האדם להחזיק את הכוס בידו אף המשקה נחשב כרותח לענין זה. אכן, אם אכל או שתה חמץ רותח, דעתו (שם ע"מ כ"ט) שאם ישתה לאחר מכן כוס משקה חם באותה מידת חום, יוכשר שינוי בכך.

והגרש"ז איערבך כתב (שו"ת מנחת שלמה שם), שהאויל והסתמות

שיניהם, מחמת הטעם ששיניים אינן נחשבות כסכין לענין הפליטה, ומימי, למעשה, דעת הגר"י קניבסקי (שם) שיש להימנע מלאכול או לשתות דברים רותחים מכ"ד שעות קודם סוף זמן אכילת חמץ ועד לאותו הפסח, שמה יפלט מן השיניים טעם החמץ בפסח, אלא שבלאו הכי אין בני אדם רגילים לשתות משקה חם כל כך [אם לא בטעות].

הַלְבוּת פָּסַח סִימָן תְּנֵא

ביאורים ומוספים

סִימָן תְּנֵא

דִּינֵי הַגְּעֵלַת פְּלִים

[משנ"ב ס"ק א]

וְהוּא הַדִּין קְצוּרֵי שְׁתַּשְׁמִישָׁן עַל־יְדֵי צְרוּי וְכָלֵי שְׁנֵי, גַּם־כֵּן דִּינָא הַכִּי.¹

1) משמע שכל הכלים ואף של חרס, שלא השתמשו בהם למאכלי חמץ חמים כלל, אין צורך להצניעם בפסח, אם נקיים הם, וכן מבואר בשו"ע להלן (סכ"ב) שיותר אף להשתמש בהם בפסח. והוסיף בשו"ת אור לציון (ח"ג פ"י תשובה א), שאף על פי שכתב השר"ע שם שנהגים שלא להשתמש בפסח בכלי חרס שהשתמשו בהם בחמץ לדברים צוננים בלבד, מ"מ אין צורך להצניעם, הואיל ומעיקר הדין מותר אף להשתמש בהם.

[משנ"ב ס"ק ב]

וְלִקְיָמָן עַד אַחַר פֶּסַח² וְכו', דְּבִשְׁאָר פְּלִים כִּינּוּן שְׁיֵשׁ לָהֶם תִּקְנָה אֵינּוּ עוֹשֶׂה פֶּן יִקַּח מִגְעֵילָן אוּ מִלְּפָנָיו.⁴

2) וממה שהותר לקיימן כשגורים בחור, ואין צורך למוכרם לנכרי, כתב החור"א (א"ח סי' ק"ז ס"ק טו) שמוכח שאין צורך למכור לנכרי את החמץ הבלוע בכלים, וכן מבואר בשו"ע הרב (סדר מכירת חמץ, הובא בסוף ספחו) שאין מוכרים אלא את הכלים המחומצים שיש עליהם חמץ בעין, וכן כתב הגר"ש אלישיב (קובץ תשובות ח"א סי' ג), אכן, החור"א עצמו כתב בסדר המכירה שלו שמוכר את הבלוע בכלים, וכתב הגר"י קניבסקי (ארחות רבנו ח"ב עמ' כג, וספר דבר חרף לאחר פסח) שאף על פי שדעת החור"א שמדינא אין צורך למכור את הבלוע, מ"מ הירד לעשות זאת, כדי שלא ישאר ברשותו אפילו משהו שבמשהו של חמץ, והוסיף, שאמנם לא שייך למכור בליעה שאין בה ממשות אלא טעם בלבד, מפני שאין בה ממש, אך בכלי שבלועה בו ממשות שלא אוכל (שאפשר להוציאה מהכלי על ידי בישול), נחשבת הבלועה כדבר ממש, ושייך למכרה.

ואף שמבואר ברמ"א לקמן (סי' חסו סי') שנהגים לשרוף תרנגולת שנמצאה בה חיטה מבוקעת, ולא הותר להשהותה עד לאחר הפסח, למרות שהחמץ רק בלוע בה, ביאר החור"א (א"ח שם ס"ק יב) שבלוע בכלי קל יותר מבלוע באוכל, מפני שהבלוע בכלי נחשב כמו שנפלה עליו מנולת כיון שאינו ראוי לאכילה בעין, ואף שאפשר להוציאו על ידי בישול, מה שאין כן בלוע באוכל.

[משנ"ב ס"ק ג]

3) וכלי חרס, כתב החור"א (א"ח סי' קכב ס"ק ז) שאין להם תקנה בהגעלה אפילו אם נותן במי ההגעלה דבר מר כדי לפנום את הבלוע, והוסיף, שאף שהגעלה שלש פעמים מועילה בכלי חרס לדעת בעל העיטור (הובא בטור וי"ד סי' קכא, וראה חור"א שם (ס"ק ג) לגבי פסח), אין זה אלא כשהבליעה אינה בת יומה, אך כשהיא בת יומה, גם פנימת המים אינה מועילה, ואף אם יגעל את הכלי אחר כך שלש פעמים.

4) ובמנינו שהכלים אינם יקרים, דעת הגר"ש וואנר (קובץ מבית לוי ח"ג עמ' כ) שעדיף לקנות כלים חדשים לפסח, ולא להכשיר כלים שהשתמש בהם לחמץ.

[משנ"ב ס"ק ג]

וְאֵין צְרִיכִין אֶלָּא טְבִילָה בְּכִלֵי־מַקְוֹת.⁵

5) שכלי חרס אינם צריכים טבילה, כמבואר ברמב"ם (פ"ז מהל' מאכלות אסורות ה"ו).

וכלי מתכות חדשים המצויים בדורות האחרונים, כתבו המשמרת שלום (וי"ד סי' קכא ס"ק יב) והחור"א (א"ח סי' ק"ט ס"ק יט, וי"ד סי' מד ס"ק ד) שצריכים גם הנעלה בטרם השימוש, כיון שהדרך למשחם בשומן טוף בשעת יצורו, וכן כתב בשו"ת הר צבי (וי"ד סי' ק), אכן,

להצריך ליבן מחמת שומן זה, כתב החור"א (שם) שאין צריך, משום שמשקק הנבלעים בכלי נחשבים כבלועו על ידי בישול, ולא כבלועו על ידי האור וראה מה שכתבנו להלן (ס"ק כו). ובשו"ת הר צבי (שם) כתב שכלים חדשים אינם צריכים ליבן משום שבליעת השומן בכלי נגרמה על ידי חום השפשוף, ואינה כבליעה על ידי חום האור. אמנם, בשנתנו האחרונות החמיר החור"א לעצמו (טעמא דקרא, הוראות מהחור"א את מט) ולא רצה להשתמש בכלי אלומיניום הצריכים הכשר [כיון שאי אפשר ללבנם, ומבואר ברמ"ע מפאנו שבאופן שמשקה איסור נבלע בכלי באופן ישיר, צריך הכלי ליבן (ארחות רבנו ח"ג עמ' פג), אלא שמעיקר הדין אין הלכה כן, וראה מה שכתבנו לקמן (ס"ק כו)].

ואף שגם כשמושחים את הכלים בשומן מן החי מסתבר שמושחים אותם בשומן פגום שאינו אסור את הכלי, מ"מ דעת הגר"י קרליץ (חוט שני פסח פ"י ס"ק א עמ' קטו) שיש להחמיר בדבר [וראה שו"ת צ"ח אליעזר (ח"יב סי' נה) ושו"ת משנה הלכות (ח"ז סי' קיב) שכתבו להקל בדבר משום שהשמן פגום]. והוסיף הגר"י קרליץ (שם), שאף שבמנינו רבים הם הכלים המשוּחִים בשומן צמחי ולא בשומן מן החי, ואם כן אין צורך כלל להגעילם, מ"מ כיון שישנם מקומות המשתמשים בשומן מן החי, ואין ידוע באיזה שומן נמשחו הכלים שרוצה להשתמש בהם, יש להגעיל את כל הכלים המשוּחִים בשומן.

ואם עבר ובישל תבשיל בכלי חדש שלא הוגעל, דעת הגר"י קרליץ (שם) שלא נאסר המאכל, ומי"מ יש להגעיל את הכלי לאחר מכן, כדי להתיר להשתמש בו מכאן ואילך.

ובאופן הגעלת הכלים החדשים בזמנינו, דעת הגר"י קרליץ (שם) שצריך להכשירם גם מכחוף, הואיל ונמשחו מבחוף ואם כן בלעו את האיסור מבחוף, מאידך, הגר"ש אויערבך כתב (שו"ת מנחת שלמה מהדורת סי' נא, וראה הליכות שלמה פסח פ"ג ארחות הלכה הע' 12) שיתכן שאפשר להכשירם על ידי נתינת מעט מים בתוך הכיר והעמדתו על גבי האש עד שירתחו המים ויתחמם גם הכלי כשיעור שהידי טולדת בו משני צדדיו, ולא יצטרך להכניסו בתוך מים ורותחם. דעת החור"א (ארחות רבנו ח"ג עמ' פג), שאפשר להגעיל כלי חדש על ידי שימלא את הכלי מים ורתיחם, ובשעת רתיחתם יתן אכן מלובנת לתוכם כדי שיגלשו מעבר לדפנות הכלי, וכן דעת הגר"ש וואנר (קובץ מבית לוי ח"א עמ' לב) לגבי הגעלת כלים חדשים שאי אפשר להכניסם למים ולהגעילם, שדי בעירוי רותחין מכלי ראשון על גבי הכלים, מפני שיש להקל כזה לסמוך על השיטות שעירוי מכליע בבולו, ועל שיטת הביח המובאת בטי"ו (וי"ד סי' צד ס"ק יג) שבליעת משהו אינה נבלעת בכלי אלא כדי קליפה, ואם כן עירוי מפליטו [וככלים גדולים המצויים במטבחים ציבוריים, כתב שם שיש להקל למלאותם מים עד שירתחו היגלשו].

ואם רצונו להשתמש בכלים החדשים שבזמנינו למאכלים צוננים בלבד, דעת הגר"י קרליץ (הביח בכשרותו עמ' קצג) שאין צורך להגעילם.

[משנ"ב ס"ק ז]

כְּמוֹ שְׁתַּבְּאָר בְּסִימָן רֵעִי⁶.

6) שם (ס"א) כתב השר"ע שאין לקרוא לאור הנר מחשש שמוא יטה אותו כדי שידלק יפה, ואף אם נמצא בטובה עשר קומות ואינו יכול להגיע אליו אסור לקרוא לאורו, מפני שלא חילקו חכמים בדבר.

[משנ"ב ס"ק ח]

וְלִהְצִינֵי הַמִּפְתָּח.⁷

7) וסגירת הדלת על ידי דבק, דעת הגר"מ פיינשטיין (ספר הלכות פסח לגר"ש איירר פ"ג הע' קעו) והגר"ש אויערבך (הליכות שלמה פסח פ"ז דבר הלכה אות יב) שמועילה כמו הצנעת המפתח, מפני שגם על ידי כך יבא לזכור שאסור לפותחה בפסח.

לז באר הגולה

הלכות פסח סימן תנא

תנא דיגי הגעלת בלים, ובו כ"ז סעיפים :

א גמרא פסחים ל' ב כשפסח חתומה הפוסקים ב הרי"ש שם ד טו ה שם כג"א

א (ב) [ב] (א) קדרות (ב) של חרס (ג) שגשגמש בהם חמץ (ד) כל השנה, (ה) אפלו אותם שעושים בהם דינא ומיגי קמחים, (ו) משפספון היטב בענין שלא יהא חמץ נקר בהם ומתר להשהותן לאחר הפסח להשתמש בהם בין במינו בין שלא במינו, (ז) ומצניען בפסח במקום (ח) צנוע שאינו רגיל לילה שם כדי שלא יבוא להשתמש בהם בפסח, ויטוב לסגור בחדר (ה) ולהצניע המפתח. האבל הסק שפיסקם פאש (ט) אינו מועיל להם ולא לשום פלייחרס שגשגמש בהם חמין, אפלו שלא על-ידי האור אלא (י) שערה לתוכו רותחין הגה ויש אוקרים (יא) אפלו (כ) בכלי שני

שערי תשובה

[ב] קדרות. עה"ט. וסב שו"ת ח"צ סימן עה הודא הלכה למעשה להפיר המבשל שגשגמש בפסח קדרות חמץ נקי שצברו עליו יב"ח אף לדין דאפריקין גטלים מ"מ אחר יב"ח לרא טעם קלל. ובי"מ לא מלאנו לבי להפיר להשל בה להמתה, והסכים עמו הגאון מו"ה נחלי בי"ח ויל בס"פ עו, וע"ש סימן פ שהשיב להגאון בעל סמ"א

שגשגמש מן הא"י בביתו ואינו מכיר בהן ודאי שהם חדשים צריכין מספק להגידן או ללבנם כפי ששמישן, ח"י: (א) משפספון. ואם לא שפספון קדם פסח משפספון תוך הפסח או לאחר הפסח, כדין לא בער קדם פסח כמש"ל סימן תלח: (ז) צניע. ואוסן ששפספון פלים על גבה הפתלים לניו אפלו בזה " קומות אסור, פ"ח. וכחב ט"ו ומ"א: ואפשר הנהי פן משהו דאינן ב"י ואף אם שפספון בהם רבו הפחירים כמ"ש סימן תמו ט"ו ונ"י: הוסיף: מאחר דרגילים שם כל השנה לא יבוא לפעולתו, ומכ"ש באוסן שרב ששמישן בכ"ש או בצונן כגון קנקנים דאין לחש, והפחיר תע"ב. וע"ן הרב"ז ח"א סימן לה, וע"ן יד אהרן: (ס) בכלי שני. ופי' ערה מקלי ראשון לשני ואח"כ הניח פלי זה לתוכו, ובמקום הפסח קרבה ומניעת שמחת י"ש יש להקל בכ"ש ואף בכלי חרס

משנה ברורה

בנה. בהבו האחרונים: ישראל מחזיק ארענדי"עו משרו, ויש שם בית שעושים שכו, שקורין מאל"ץ-הוי"ו, ומנהג שכל מי שצריך לעשות שכו עושה בבית הנ"ל וישראל נוטל השכירות, ואם יצא לקברים לעשות שכו בפסח, ואם-כן הרי הוא רוצה בקימו של חמץ מחמת הפלים שבמאל"ץ-הוי"ו [שאם ישפך המאל"ץ יבקע היורה כשעומדת על האור], ובשקבל שכו הרי הוא משפיר באסתי תנאה; ועוד יורה, פיון שהמנהג פמיד לתת מנה מאל"ץ בקור ולא מעות, אם-כן כשעושה העכו"ם השכו קכו וקה ישראל במנה מאל"ץ, ואף שנתן לו זאת אחר פסח אסור, דהוי לה חמץ של ישראל שעבר עליו הפסח, וכחבו שיימפר הנכות של לו במאל"ץ-הוי"ו לאינו-יהודי או (ה) ישפיר על איזה שבועות כדי שיהיו ימי הפסח בהבלעה ושרי. ואם לא חכו מן השור גוף המאל"ץ-הוי"ו רק חכו ממנו שכו המדות, דהניו שהמדות שפיתים העושים יהיו שכיבים לו, די (ג) ישפיר להעושים שכו שלא יפרישו המדות בפסח, רק יכתבו בפנקסם לו ששנתו בפסח ואחר הפסח יגבה מהם, וכן הדין במחזיק רמים בארענדי"ע:

באר היטב

[ב] קדרות. עה"ט. וסב שו"ת ח"צ סימן עה הודא הלכה למעשה להפיר המבשל שגשגמש בפסח קדרות חמץ נקי שצברו עליו יב"ח אף לדין דאפריקין גטלים מ"מ אחר יב"ח לרא טעם קלל. ובי"מ לא מלאנו לבי להפיר להשל בה להמתה, והסכים עמו הגאון מו"ה נחלי בי"ח ויל בס"פ עו, וע"ש סימן פ שהשיב להגאון בעל סמ"א

א (א) קדרות. והוא הדין (ב) קדרות ששפספון על-ידי צורי וכלי שני, גס"פ דינא הכ"ו: (ב) של חרס. והוא הדין (ג) שאר פלים שאינם של חרס, אם אינו רוצה להגידן או ללבנן גס"פ אפ"ש בהאי תקנתא לשפספון ולקיימן עד אחר פסח, אלא שדבר בהנה, ובשאר כלים פיון שיש להם תקנה אינו עושה בהן רק מגידן או מלבנן, ובדלקמה: (ג) שגשגמש בהם וכו'. ובלים חדשים שקותין (א) מהשוק, אפלו פלייחרס, אין צריך לספק בהם שפא נשתמשו בו, דאין דרך להשתמש בכלים חדשים, ואין צריכין אלא טבילה בכלי-מטכות. אכל כאשר נקנים מן הנכרי בביתו ואינו מכיר בהן ודאי שהם חדשים, אם הם פלייחרסות צריך מספק להגידן או ללבנן כפי תשמישן [מלבד מה שצריך

שער הציון

(ה) מקור חיים: (ג) מגן-אברהם, וקמו שפספוש הלבוש ששור דכריה, ומכל מקום גם לפרוש זה אינו בודו, דאף שבאפ"ן זה לא שיק רוצה בקימו שפיר אין לו שום שכיכות להבית וכלי. וכמו-כן הליפי חמץ לא שויבא, מכל מקום הרי משתכר הוא באסתי תנאה שאסור אפלו נותן לו שכיכותו לאחר הפסח, ובשלתן-צדקה הגר"ו מסקן זה קצת, דאינו זוכה המדות מיד הנכרים, אלא המדות שכיבים להשור והוא זוכה ממנו, ואם-כן הוא אינו משפיר באסורי תנאה רק שור; וצ"ב אינו גריר וצריך ציין, וע"ן במגרי"ו סעיף טו וסעיף טז: (ב) הניו דצריך לשפספון ולהצניען, ונקט קדרות דהם גס"פ מסר להשהותן: (ג) אחרונים: (ד) אסור והמה, והובא באחרונים, וע"ן יורה-דעה סוף סימן קכב, ואין סתירה לזה: (ד) עלת-שבת: (ה) חק-יצחק ושי"א: (ו) רוצה לומר, אם עבר ולא שפספון בתוך הפסח מח"ב על-כ"פ-מים לאחר הפסח, דהמשוהו שמש בע"ן חל עליו אסור חמץ שעבר עליו הפסח: (ו) מגן-אברהם וחק-יצחק ואל"ה רבה ופירי חדש, דלא בפ"ח: (ח) מגן-אברהם ופירי חדש: (ט) גפ"א:

תרי"ג: 1 עסק הנהן בחכירה. 2 בית שעושים בו לתת. 3 לתת.

